

Однак закон за вищезгаданою видовою ознакою не відносить перелічених осіб до викривачів корупції, що може мати для останніх суттєві негативні наслідки.

Якщо виходити з дослівного тлумачення статті 53 Закону України «Про запобігання корупції», то засоби державного захисту викривачів (забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, гарантії захисту від свавільного звільнення або інших негативних службових наслідків, нерозголошення інформації про особу) стосуються лише осіб, які є заявниками про корупційні правопорушення.

Таким чином, особи, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, але не відносяться до категорії заявника про корупційне правопорушення, позбавлені гарантій державного захисту для викривачів корупції.

Вочевидь, така ситуація потребує виправлення. Вищезазначені гарантії мають отримати не лише особи, які є заявниками про вчинення корупційного правопорушення, а й будь-які особи, які сприяють розкриттю корупційного правопорушення шляхом надання свідчень, документів, речових доказів або в будь-який інший спосіб.

У цьому контексті слід зазначити, що в Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи від 30 квітня 2014 року встановлено принципи для держав-членів, що мають урахуватися під час розробки своїх національних законів та інших нормативних актів чи внесення змін, які можуть бути необхідні й доречні в контексті їхніх правових систем.

У Рекомендації подано визначення інформатора як «будь-якої особи, що повідомляє чи розкриває інформацію про загрозу або шкоду суспільним інтересам у контексті їх роботи в державному чи приватному секторі».

На нашу думку, поняття «викривач корупції» в чинному законодавстві України потребує розширення змісту з урахуванням рекомендацій Ради Європи.

Панова Світлана Василівна, молодший науковий співробітник сектору дослідження злочинності та її причин Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

КОРУПЦІЯ В ПРИВАТНІЙ СФЕРІ ЯК ЧИННИК, ЩО ШКОДИТЬ ДІЛОВІЙ РЕПУТАЦІЇ

Кожному суб'єкту приватної сфери, незалежно від розміру, форми і мети дуже важлива його репутація. Репутацією доволі складно маніпулювати, адже вона формується під впливом цілого комплексу параметрів: ефективності менеджменту, етики ведення бізнесу, успішності бізнес-розвитку, якості послуг, операційних і фінансових

показників, інформаційної активності, кадрового потенціалу, соціальної відповідальності тощо Г1, с. 441. Тому виявлення корупційних фактів, або таких, що можуть сприяти вчиненню корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень зумовлюють настання негативних наслідків не тільки матеріальних і юридичних (притягнення до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та/або цивільно-правової відповідальності), а й і репутаційних.

Під діловою репутацією ЗУ «Про банки і банківську діяльність» є відомості, зібрані Національним банком України, про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, ділової практики та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи Г21. ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» ділова репутація визначена як сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи - також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку Г31. Пленумом ВСУ під діловою репутацією фізичної особи розуміється набута особою суспільна оцінка її ділових і професійних якостей при виконанні нею трудових, службових, громадських чи інших обов'язків. Під діловою репутацією юридичної особи, у тому числі підприємницьких товариств, фізичних осіб - підприємців, адвокатів, нотаріусів та інших осіб, розуміється оцінка їх підприємницької, громадської, професійної чи іншої діяльності, яку здійснює така особа як учасник суспільних відносин Г41. Виходячи з нормативного закріплення поняття ділової репутації можна зробити висновки, що на неї впливає оцінка діяльності як самої юридичної особи так і її власників, керівників, працівників.

Отже, ділова репутація в сучасному розумінні комплексно характеризує діяльність підприємства, заснована на сполученні економічних і неекономічних складових Г5, с. 1581. Як нематеріальний актив - ділова репутація має і економічний вираз у формі грошового еквівалента (гудвіл). Гудвіл (вартість ділової репутації) - нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо Г61.

За результатами аналізу внутрішнього середовища можна виявити, що ділова репутація формується завдяки кадровому потенціалу. Так, за посередництва працівників підприємство може бути здатним залучити інвестиції, впровадити нову технологію, реалізувати добросовісну цінову політику тощо. Більшість факторів формування

ділової репутації із зовнішнього середовища залежать від особистісних та професійних якостей менеджерів всіх рівнів управління, зокрема, найнижчої ланки - працівників, які реалізовуватимуть рішення управлінців [7, с. 79].

Згідно ст. 59 ЗУ «Про запобігання корупції» відомості про осіб, яких притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення, вносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (Далі - ЄДР), що формується та ведеться Національним агентством з питань запобігання корупції [8].

З огляду на це відомості щодо корупційних або пов'язаних з нею правопорушень, що відображені в ЄДР або набувають публічності через СМІ, громадські організації та ін., досить негативно впливають на ділову репутацію юридичної особи і стають на заваді нормальній діловій діяльності. Наприклад, на участь у тендерних процесах та державних закупівлях. Замовник відхиляє тендерну пропозицію учасника, коли його службову особу, який є його представником або фізичну особу, яка є учасником, притягували до відповідальності і про це є відомості в ЄДР [9]. Також не «респектабельна» репутація не додає привабливості для банків та інших фінансових установ, що іноді може привести до негативних наслідків для юридичної особи в економічно нестабільному для неї періоді.

Треба зазначити, що «публічність» корупційних ситуацій шкодить не тільки діловій репутації юридичній особі в цілому, а й репутації керівників підрозділів і осіб, що виконують управлінські функції, осіб з певними повноваженнями, які задля збереження своєї особистої репутації «закривають очі» і не квапляться повідомляти про факти корупційної спрямованості. Бо, в першу чергу, це ставить під сумнів їх управлінські та професійні якості і призводить до запламованості особистого ділового іміджу. Тому повідомлення або ж відомості про факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, що стають відомим як правоохоронним органам, партнерам бізнес середовища так і громадськості, особливо якщо це набуває суспільного резонансу, безперечно негативно відбивається на рівні ділової репутації суб'єктів приватної сфери, і є одним із вагомих факторів високого показника латентності корупції в приватній сфері.

Список використаних джерел

1. Берницька Д.І., Кравчук Н.О. Ділова репутація як стратегічний чинник розвитку підприємства. *Інноваційна економіка*. № 3. 2011. С. 41-45.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. ЦКБ: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121->

[14?find=1&text=%C4%B3%EB%EE%E2%E0+%F0%E5%EF%F3%F2%E0%F6%B3%FF#w11.](#)

3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12. 07. 2001 р. № 2664-III. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14.](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14)

4. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: Постанова Пленуму Верховного суду від 27.02. 2009. № 1. *Вісник Верховного Суду України* від 03.2009. № 3, стор. 7.

5. Родіонов О.В. Визначення економічної сутності ділової репутації підприємства АПК. Культура народів Причорномор'я. 2009. Вип. 171. С. 158-160.

6. Податковий кодекс Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112.

7. Михальчишин Н.Л. Ділова репутація підприємств як засіб забезпечення прибутковості на товарних ринках. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку.* 2015. № 835. С. 76-81. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2015_835_13.](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2015_835_13)

8. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18.](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18)

9. Реєстр осіб, які вчинили корупційні порушення: нове, що треба врахувати. 15 лютого 2019. URL: [https://e-tender.ua/news/reestr-osib-yaki-vchynili-korupcijni-porushennya-nove-shcho-235.](https://e-tender.ua/news/reestr-osib-yaki-vchynili-korupcijni-porushennya-nove-shcho-235)

Пашковська Марина Віталіївна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Федоровська Наталія Володимирівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ

ОЦІНЮВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ

На сьогоднішній день здійснюється низка заходів у сфері запобігання та протидії корупції. Серед основних напрямів запобігання є виявлення (ідентифікація) корупційних ризиків, які можуть виникнути в діяльності державних службовців. З метою забезпечення єдиного підходу з оцінки корупційних ризиків, в органах влади, що виникають при реалізації ними своїх повноважень, Національним агентством з